

Лекція на тему: Контроль і ревізія виробничих запасів

1. Завдання, джерела і послідовність проведення ревізії.
2. Особливості проведення інвентаризації окремих видів виробничих запасів.
3. Порядок визначення природних втрат.
4. Контроль за рухом виробничих запасів.

Основою господарської діяльності підприємств, товариств, фондів, бірж, акціонерних товариств є матеріальні цінності, які як об'єкт контролю досліджується насамперед з позицій доцільності та ефективності їх витрачання. Ефективність використання включає в себе всі операції, починаючи від надходження матеріалів на підприємство до відпуску їх у виробництво.

Отже, основними завданнями ревізії і контролю операцій з матеріальними цінностями є перевірка:

- стану складського господарства і умов, що забезпечують збереження матеріальних цінностей;
- законності здійснених операцій по оприбуткуванню і використанню матеріальних цінностей;
- стану інвентаризаційної роботи на підприємстві;
- стану обліку на складах і в бухгалтерії;
- своєчасності й правильності розрахунків з постачальниками;
- обґрунтованості оцінки матеріальних ресурсів і реальності балансових залишків.

Для виконання вказаних завдань у процесі контролю слід використовувати наступні джерела інформації:

- плани матеріально-технічного постачання, договори з постачальниками, рахунки-фактури, товаротранспортні накладні;
- первинні документи на оформлення приймання та відпуску матеріальних цінностей;
- виробничі звіти про використання матеріальних цінностей;
- облікові реєстри (журнали 3; 5; 5А; відомість 3.3, картки складського обліку);
- матеріали інвентаризацій та попередніх ревізій;
- головна книга та звітні баланси (дані по рахунку № 20, 21, 22);
- нормативно-довідкова інформація.

Найтиповішими порушеннями при здійсненні операцій з матеріальними цінностями є такі:

- незадовільна організація складського господарства й зберігання цінностей;
- невиконання завдань із заготівлі матеріалів;
- придбання непотрібних матеріалів на складі цінностей, що псуються;
- збільшення собівартості заготовлених матеріалів;
- порушення правил приймання вантажів, неправильне визначення і оформлення недостач;
- необґрунтовані претензії до постачальників;

- нераціональне витрачання матеріалів на виробництві, порушення норм лімітів їх відпуску.
- відпускання дефіцитних товарів як лишків на сторону;
- порушення порядку проведення інвентаризації;
- нестачі, лишки, привласнення матеріальних цінностей;
- заміна нових предметів старими;
- відпускання цінностей по занижених цінах;
- незадовільна постановка бухгалтерського обліку.

Отже, завданням контролю операцій з матеріальними цінностями є усунення всіх негативних явищ у роботі підприємств, що дасть змогу забезпечити збереження матеріальних цінностей і раціональне їх використання.

Перевірка збереження виробничих запасів починається з інвентаризації. Прибувши на підприємство, ревізійна група відразу приступає до інвентаризації виробничих запасів на складах.

Головною метою інвентаризації є визначення фактичної наявності та стану майна об'єкта інвентаризації.

До складу інвентаризаційної комісії повинні входити головний бухгалтер і МВО. До початку перевірки фактичної наявності виробничих запасів інвентаризаційна комісія зобов'язана опломбувати підсобні приміщення та інші місця зберігання цінностей, які мають окремі входи і виходи, перевірити справність усіх ваговимірювальних приладів, отримати останні на момент початку інвентаризації реєстри прибуткових документів або звітів про рух товарно-матеріальних цінностей. Голова комісії візує прибуткові та видаткові документи, що додаються до реєстрів (звітів), за значенням „До інвентаризації” (дата). Для бухгалтерії ці документи є підставою для визначення залишків запасів на початок інвентаризації за даними обліку.

Особи, відповідальні за збереження, дають розписку про те, що до початку інвентаризації всі прибуткові і видаткові документи на виробничі запаси здано до бухгалтерії, всі запаси, що надійшли під їх відповідальність, оприбутковано, а ті, які вибули, списано у видаток.

Наявність запасів при інвентаризації визначають підрахунком та зважуванням. Масу (об'єм) матеріалів, які зберігаються навалом, можна зафіксувати на основі обмірів, технічних розрахунках та додати акти обмірів і розрахунків до описів.

Забороняється проводити комісії інвентаризацію в неповному складі та вносити до опису дані про залишок запасів зі слів матеріально-відповідальних осіб або за даними обліку без перевірки їх фактичної наявності.

Ревізор повинен сам слідкувати за правильністю підрахунку чи зважування виробничих запасів і сам записувати результати. Щоб запобігти розбіжностям записи результатів веде і матеріально-відповідальна особа. Періодично ці записи звіряються.

В практиці бувають випадки, коли ревізори при інвентаризації не включають в опис виробничі запаси, які по заявці матеріально-відповідальних осіб начебто не належать даному підприємству, а знаходяться на зберіганні. Це неправильно. На виробничі запаси, що належать іншим підприємствам, чи знаходяться в

дорозі, які переробляють на інших підприємствах, складають окремі акти, посилаючись на відповідні виправні документи. Потім зустрічною перевіркою в'ясняють кому вони належать, і чому зберігаються на складі іншого підприємства.

По даних інвентаризації складають описи, які підписують усі члени інвентаризаційної комісії, МВО, крім того по кожному опису дають розписку наявного змісту: «Всі цінності поіменовані в дальшому інвентаризаційному описі комісією перевірені в натурі в моїй присутності і внесені в опис, в зв'язку з чим претензій до інвентаризаційної комісії не маю. Запаси перераховані в описі, знаходяться на моєму відповідальному зберіганні».

Оформлений опис ревізор передає в бухгалтерію, де фактична наявність виробничих запасів порівнюється з обліковими даними і складаються порівняльні відомості. У порівняльні відомості записують лише ті цінності, по яких виявлені відхилення від облікових даних. Вони підписуються головним бухгалтером і МВО. Якщо виявлені нестача або надлишок, матеріально-відповідальна особа представляє письмове пояснення. **Нестачі** запасів зверх норми природних втрат відносяться на винних осіб, а **надлишки** підлягають оприбуткуванню. Взаємний залік надлишків і нестач в результаті **пересортиці** допускається як виняток за один і той же ревізійний період у однієї і тої ж МВО, по цінностях одного і того ж найменування в тотожній кількості.

Слід детально перевірити чи правильно регулюються інвентаризаційні різниці, зокрема втрати запасів у межах встановлених норм. Норми природних втрат застосовують тільки до цінностей, по яких встановлено недостачу. При відсутності норм, втрати розглядають як понаднормову недостачу.

Втрати від псування і нестачі відшкодовують в установленому порядку винні особи згідно з оцінкою, що діє для обчислення завданого збитку від розкрадання, нестачі знищення та псування запасів за цінами, діючими на момент виявлення недостачі.

Недостача запасів понад норми збитку і втрати від псування запасів, коли конкретні винуватці не встановлені, може бути списана за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.